

Rabobank voor de bouw

**Sander Kuijpers/Yvonne van
Genugten**

Programma

1. De crisis en de bouw
2. Financieringsbeleid Rabobank

Turbulente tijden

Ondernemers industrie minder somber

27 oktober 2009

DEN HAAG (ANP) - Ondernemers in de industrie zijn minder somber dan in september, meldt het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Zij toonden zich in oktober veel minder pessimistisch over hun orderpositie dan een maand eerder.

Bodem recessie bouw nog lang niet in zicht

Vrijdag 30 oktober 2009

DEN HAAG - Bouwondernemers hebben het dieptepunt van de crisis nog lang niet in zicht.

Rabo voorziet opgaande lijn

28 oktober 2009

Nederlandse bedrijven hervinden volgend jaar een opgaande lijn in de omzet, maar dat geldt niet voor de bouw, verwacht de Rabobank.

Transportsector zucht nog altijd zwaar onder recessie

31 oktober 2009

DEN HAAG -

In de transportsector is nog geen economisch herstel te ontdekken.

Sectorprognoses algemeen MKB

	2007	2008	2009	2010
Bouw	9,8	9,9	-4,5	-7,5
Detailhandel non-food	4,1	0,7	-2,5	-2,25
Groothandel	7,3	4,4	-7,5	-0,75
Horeca en recreatie	5,5	0,0	-4,2	-0,5
Overige dienstverlening	3,9	3,5	-1,0	0,75
Detailhandel food	4,2	5,9	1,7	1,0
Transport	6,4	4,4	-7,2	1,25
Zakelijke dienstverlening	8,0	6,5	-2,0	1,5
Industrie	8,5	7,6	-11,8	1,75
Totaal	6,4	5,5	-4,8	-0,75

(omzetwaarde in % jaar-op-jaar, 2009 en 2010 zijn prognoses)

Woningbouw

Korte termijn

- Gebrek aan consumentenvertrouwen
- Sterk teruglopende dynamiek (koopbereidheid)
- Ontwikkelaars worden selectiever met opstart
- Betaalbaarheid neemt toe

Langere termijn

- Woningmarkt is stabiel
- Einde VINEX
- Marktgericht bouwen
- Betaalbaarheid: regionale verschillen nemen toe

Utiliteitsbouw

Korte termijn

- Wall of money
- Vraag naar m2 neemt af
- Utiliteitsbouw tbv publieke sector stabiliseert

Langere termijn

- Leegstand enorm
- Kwaliteit voorraad sluit niet aan op behoefte
- Vervangingsmarkt versus uitbreidingsmarkt

Rabobank draait geldkraan niet dicht

- Onze kredietverlening groeit harder dan de markt
- Percentage afwijzingen is in 2009 hetzelfde als in 2008
- Offertepercentage is gestegen
- Rabobank maakt het meest gebruik van overheidsregelingen

Inzet van overheidsgaranties

- Borgstelling MKB-kredieten -> voor MKB ondernemingen
  - Borgstelling vanaf € 17.500 tot € 1,5 mln
  - Garantie overheid maximaal 50% van de kredietbehoefte
- Garantie Ondernemingsfinanciering (GO) -> voor grote en middelgrote ondernemingen
  - Leningen vanaf € 1,5 mln tot € 50 mln
  - Garantie overheid maximaal 50% van de lening

Het kredietbeleid van de Rabobank is niet aangepast

- Verstrekkingnormen en procedures ten aanzien van kredietverlening zijn niet gewijzigd
- Rabobank heeft géén sectorbenadering
- Kredietaanvragen worden beoordeeld op basis van 'man en plan'
- Rabobank streeft een lange termijn relatie met haar klanten na
- Rabobank staat in goede en slechte tijden zo lang mogelijk achter klanten

Maar wel een diepere analyse

Zorg dus voor:

- Recente cijfers
- Inzicht in gevolgen crisis
- Welke maatregelen zijn getroffen
- Toekomstscenario's
- Liquiditeitsscenario's
- Duidelijk plan: visie, strategie, onderscheidend vermogen

Het gaat om de vent en zijn tent!

Maar bij dit alles ....

- Financiering is maatwerk en derhalve niet te standaardiseren
- Overheid geeft garanties
- Uitgangspunt is 'man en het plan'

**Met de bank weer de
wind in de zeilen**

Rabobank. Bank met ideeën.

www.rabobank.nl